

Telegraful Roman

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 24 coroane.

Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Prospete de pace

Foaia Svensk Losen din Stockholm scrie următoarele lucruri interesante cu privire la pace:

E clar că Germania prin acțiunile sale pe teatru răsboiuvoi voie să obțină o pace acceptabilă. Aceasta la nici un caz nu poate fi identică cu *pacea generală*, despre care s'a vorbit mult, și asupra căreia puterile aliate s'au asigurat una pe alta.

In Germania, dela începutul răsboiului, erau foarte rezervate manifestările în fața putinței unei păci generale. Pentru asta ceva ar trebui ca membrele unei părți beligerante să fie în parte nimicite deodată. Aceasta nu s'a putut face nicăi la început, și după judecata omenească nu se va putea face nici de acincolo.

Germanii acum în, că încheerea păci generală, prin congres comun, este utopie și își urmăzează calea spre pacea separată.

Este învederat, că după Rusia și România are să urmeze Franța și Italia.

Mai întâi este vorba de o pace separată a puterilor centrale cu Franța. Întru desmetecirea sa, se preținde ne-apără să i se sguduească întâi increderea în aliații săi, în Anglia și America, și apoi să fie și biruită.

Ocuparea de teritor francez nu aduce mai aproape pacea, cătă vremepuțințele nu vor lipsi pe ajutorii de putință de a ajută, va să zice până ce germanii vor ajunge la munții Pirenei.

Acțiunea germană prin urmare trebuie să se intemeizeze, pe lângă invingerea asupra Franței, și pe slabirea trupelor ajutătoare *anglo-americane*, precum și pe impiedcarea întăririi și intregirii lor din patrie.

Cursul de până acum al răsboiului arată lămurit calea în direcția aceasta. Sunt puține surți pentru germani, că li-ar succede să prindă trupele engleze din Franță și să le nimicească în luptă; dar totușă o catastrofă uriașă poate să urmeze. Anglia poate să stea pe deasupra, pe chiar și jumătate, în oameni și material.

Este aproape sigur, că germanii între Somme și Yser vor înainta până la fjumuri mari. După ce se va bîrui o parte considerabilă a armatei engleze și germanii vor avea stăpânieasă jumătatea a canala lui, abia și de crezut că într-un an sau doi aliații să fie marțișați pe pământ francez, ca acum. În fața unei asemenea stări nu e tocmai imposibil, că elementele chibzuite să se afirme pe terenul păcii.

La earnă am putea avea o pace între puterile centrale și Franța-Italia. Dar nici decum nu e sigur, că după aceasta Anglia și America vor ieși din horă. Ar putea să-și continue stăpânerie pe ape, fără nici o perspectivă, și să strămtoare Europa cum le place.

Impotrivă acesteia ară Germania un mijloc efectiv în submarinile sale; căci, în cele din urmă, a continuat mult timp un răsboi, în care își pierzi vapoarele proprii, nu se prea platește.

Alt mijloc de amenințare se îndreaptă împotriva *Egiptului* și *Indiei*. Mai ales pentru India e mare pericolul, fiindcă germanii și turci stăpânesc portul comunicării ferate în Rusia sudică, Caucaz și Turkestan.

Pentru a săli mai întâi Franța-Italia și apoi puterile maritime la pace, Germania trebuie să execute marea ofensivă în Franță, și să urmeze stăruitor răsboiu cu submarinile sale.

Cea dintâi are forma unor lovitură repezi de ciocan, cea de a doua se asemănă mult cu otrava care

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înțapăză.

Prețul Inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

omoară pe incetul. De aici se explică faptul, că Hindenburg are prevedere de a aplica la timp potrivit mijloacele acestea.

De vorbă cu mitropolitul nostru

La toamnă. — Vizită la mitropolit. — Procedarea guvernului nu este îndreptățită. — Odină punctuală agresiv. — Nădejde înțelegeri.

Corespondentul din capitală al ziarului sibian N. Reggeli Ujság a fost primit în vizită din partea I. P. S. Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului Vasile Mangră, afător în Budapesta.

Din raportul publicat despre această vizită, reproducem în traducere următoarele:

In punctul de conflict, al politicei naționalității românești din Ungaria, să astăzi Vasile Mangră, Mitropolitul sibian a amânat sinodul, deoarece membrii sinodului său pus în grevă; în același timp însă a desabropat procedura guvernului, care a trimis comisar ministerial la sinodade din Arad, Caransebeș și Sibiu. Vasile Goldiș, secretarul consistorial arădean, al cărui nume s-a pomenuit adeseori și în mărcările din trecut ale naționalităților, a acuzat pe Mangră afirmând despre dânsul că el însuși — mitropolit — a sfătuit guvernul să trimítă la sinodade comisari ministeriali. Împotriva acestei acuzări, Vasile Mangră protestează în modul cel mai hoțător, și totodată, sosind la Budapesta, stăruște pe lângă ministrii în scop de a punе la cale înțelegeri, li va succede, sau ba: deocamdată nu se știe.

Punctul de vedere al guvernului este, că mai există și astăzi cauzele, care au indemnățat pe contele Albert Apponyi să trimîtă la sinodade românești căi de delegații la guvernului... Așa șiu, că de aceeași parere este și contele Ioan Zichy...

dar după suirea pe iron a împăratului Traian lucrurile începătră a se schimba. Traian refuză ca mai plăti dacilor tributul săptă sub Domitian, cecace avu de urmare că dacii au năvălit eraș în teritor român.

Traian i-a biruit, fiindcă a săt și conducea ostile cu înțelepcuire. Pentru trebuințele armelor sale a croit el legătura între *Stagidunum* (Belgradul) și *Egeta* (Ciadova de azi). Se înțelege că pentru a putea intra pe teritoriul dacilor Traian a trebuit să facă pe deștept Dunăre, spre care scop a chemat pe *Apollodor* din Damasc să-i facă planul.

Ciadova de azi, pe partea dreaptă a Dunării, fusese punct de razboi al podului peste Dunăre. Podul avea lungime de 3500 spații, și ca punct de razboi pe partea stângă a Dunării în locul întăririi de acolo a podului. Semnul caracteristic al citadeliei era un *turn*, numit după împăratul, și astfel s'a născut numirea de: *Turmu-Severin*.

Turmul citadeliei a existat și după niciun podul, când teritorul până la granițele Ardealului a fost ocupat de Pe-negri.

Orasul este amintit pentru primădată la anul 1233 ca teritor ungar. Asemenea și fortăreața lui. Pentru oraș și unguri au menținut numirea de *Turmu-Severin*. În turmul citadeliei reconstruite și numit *Szörény tornya*. Când în Ungaria s'a făcut împărțirea teritoriilor în comitate, partea din apropierea orașului Turmu-Severin a primit numele de: Comitatul *Szörény*.

In Turnu-Severin mai multe veacuri de-ărandul au rezidat bani unguri, și de-a anul 1438 Ioan Hunedeu cu bani a apărat fortăreața. Orasul și cetatea au ajuns

mai vizitat, la hotelul Bristol, pe mitropolitul sibian, care tocmai era gata să plece la prim-ministrul Wegerle.

La întrebarea mea, prelatul mi-a răspuns:

Am să informez pe Excelența Sa d-l ministrul președint... Căci ministru de culte, contele Apponyi, a făcut mare greșală, când a luat dispoziția jignitoare, care lovește în autonomia biserică. Eu — a continuat mitropolitul Mangră — sănătunii bunei înțelegeri. Ma feresc de conflicte. Sunt fiu credincios al statului ungar. Dar nu aprobat amestecul în autonomia biserică, și protestez în contra vătmării legilor noastre. Noi nu putem defini sau prescrie forme în care se exercită dreptul maiestatic; dar, măsură luată de Excelența Sa contele Apponyi, *nō consider ca drept maiestatic*. Comisarii trimisi n-au fost comisari ai guvernului, ci *comisari ministeriali*, cari au reprezentat numai persoana ministrului de culte. El ei nu au fost membri ai sinodului și prin urmare, n'aveau loc în sinod. Pentru cele ce se petrec în sinod, eu sănătunii. Pentru ce se petrec în sinod, eu sănătunii responsabil. Eu port răspundere, ca acolo să nu se întâpte lucruri împotriva patriei și a statului. Străinul n'are loc în sinod. Dar, cu toate acestea, nu sănătunii, că sătărișul sinodului trebuie amânat, numai din cauză că unii deputați său pus în grevă și n'au venit la sedințele sinodale. Procedura aceasta o desabrope cu totul.

Am mai întrebat pe mitropolitul Mangră: Ce se va întâmpla după aceasta, ce sporează?

— Eu cred, — mi-a răspuns, — că vom izbuti să aflat înțelegeri. Acum mă voi duce la ministrul președint..., și poate voi reuși să-ți convins, că punctul meu de vedere este corect. Măs bucură, cănd acțiunea mea va

FOIȘOARA

Turnu-Severin

— După Otto Alischer —

Orașul Turnu-Severin a fost odată teritor apariționător Ungariei. Fusese, pe vremea comitatului Caraș-Severin.

Si mai de mult, treceuse pe aci drumeții armatele române. Urmele săi mai văd. Nu departe de Orșova se găsește râmășițele din calea lui Traian. Acolo și și fortăreața turcească, insula Ada-Kaleh care prin o lună uriașă de 10 ani la Poarta de fier primit un canal navigabil de un chilometru și ½ lungime. Multe stânci de peatră au trebuit prăbușită cu dinamită pentru a face canalul.

Români se ocupaseră cu ideea construirii unui canal pentru înconjurarea stâncelor din jos de actualul canal, și l-au și construit, dar se vedea, că oströgoli și au impiedcat sălă folosească.

Turnu-Severin astăzi este oraș tipic românesc, cu clădiri ordonate și o dezvoltare înfloritoare în timpul din urmă.

Dealingul fjurmului Dunării, aproape pe toată lungimea orașului, se întinde bu-

teardul larg cu o vie circulație și clădiri mari.

Orașul este taboul întregii țări, cu industrie începutoare și comerț înfloritor. Singurule fabrici, pe strade circulație de oră mare, hainele doamnelor infășeză ultima modă, cu un lux exagerat, ca prezentidenea în orașele României. Nu de parte de publicul elegant, fjăruri în căciula și opinii și mană caru cu bol...»

Mai ales în piele se poate vedea această mestecădere de viață de oră și viață de dară.

In Turnu-Severin a fost odinioară colonia *Drobota*, cum măriturisesc statuile multe ale culturii române, aduse în grădină publică.

Drobota s'a înființat prin tabără așezată de împăratul roman Traian pe fjurm stâng al Dunării pentru paza podului făcut peste fluviu.

Inca împăratul Tiberiu purta lupte cu dacii pe teritoriul Daciei de odinioară. A bătut pe dacii. Regele Decebali în desperare s'a sinucis. Dacia a căzut în stăpânia Romei. Podul lui Traian a rămas în flințe peste o sută de ani. Drobota a înflorit tot mai mult, împăratul roman *Alexandru Sever* a zidit o citadelă pe partea

stângă a Dunării în locul întăririi de acolo a podului. Semnul caracteristic al citadeliei era un *turn*, numit după împăratul, și astfel s'a născut numirea de: *Turmu-Severin*.

Turul citadeliei a existat și după niciun podul, când teritorul până la granițele Ardealului a fost ocupat de Pe-negri.

Orasul este amintit pentru primădată la anul 1233 ca teritor ungar. Asemenea și fortăreața lui. Pentru oraș și unguri au menținut numirea de *Turmu-Severin*. În turmul citadeliei reconstruite și numit *Szörény tornya*. Când în Ungaria s'a făcut împărțirea teritoriilor în comitate, partea din apropierea orașului Turnu-Severin a primit numele de: Comitatul *Szörény*.

In Turnu-Severin mai multe veacuri de-ărandul au rezidat bani unguri, și de-a anul 1438 Ioan Hunedeu cu bani a apărat fortăreața. Orasul și cetatea au ajuns

mai vizitat, la hotelul Bristol, pe mitropolitul sibian care tocmai era gata să plece la prim-ministrul Wegerle.

avea succes. Sinodul dela Sibiu am să-l convoc la toamnă, și după terminarea lucrărilor agricole, și cotescătă tot atunci au să fie convocate și sinodele dela Arad și Carașebeș. Afirmăcia, făcută de Goldiș, că am propus guvernului să trimă comisari ministeriali, este neadeverată, și o respinge... Consider si astăzi ca necorectă măsura luată, cum am considerat-o din primul moment: dar și aleg mijloacele, prin care luăm poziție împotriva acestei măsuri. Astăzi este trebuință neapărată de politica înțelegerii...

Programul contelui Joan Zichy

Discursul dele Eger. — Reforma electorală — Alte reforme. — Scăolele primare — Kespescarea confesionalilor. — Imbanătățiri.

Ministrul ungár de culte și instrucție publică, contele Ioan Zichy, a rezistat Juii un mare discurs politic în fața alegorilor vreo opt zile de la Eger, unde a fost însoțit de mai mulți deputați guvernamentali, și unde în ziua de 16 iunie n. a. c. se va face alegeră de deputat.

Discursul ministrului conține programul său politic și cultural:

Eată ce spune în acest program: Mai întâi accentuează, că în cehistica reformelor electorale, îne a ideea compromisului, învățământul răsboiuil. El săfătuse să ridice tot mai mult puterea statului național maghiar, păstrând temeliile tradiționale, pe care s' clădi Ungaria. Voiește să introducă astfel de măsuri, prin care să apere supremația maghiară pe toată linia; aceasta crede și o ajungă cu ajutorul unei politici culturale puternice și a reformelor administrative. Scopul său este, ca pământurile să rămână în mâni ungurești; ear ceppa să cumpără pământ, să nu-ndu-se consideră ca mijloc pentru satisfacerea năzăuelor mercantile.

După această ministrul, contele Zichy, își expune partea culturală politică a programului. Vîitorul națiuni ațnălă de numărul și calitatea scăolelor sale primare. Din această cauză este hotărât să sporească cu celeste numărul scăolelor primare, caci în țară există stări imposibile. Între 16 mii de scăole, zece milii au numai cete univăță. Ministrul voiește să vină în ajutor și de aceea, ca fiecare scolar se poate termina, clase primare, și prin aceasta, la timpul său, să fie luit în lista celor cu drept de vot.

Contele Zichy declară, că nu este prietenul statisticilor cu orice pre, de oare reprezintă capturile confesionali; cu toate acestea intenționează să este, ca acolo unde interesul maghiar o cere, să stabilifice scăole naționalizaților.

Vă stăru și asupra unei desvoltări mai intinse în activitatea revizorilor scolari.

Promite imbanătățiri în învățământul secundar: revizuirea planului de învățământul scăolelor secundare de băieți.

Cu privire la scăolele superioare, planul său este, ca la universitatea budapestană să infințeze o facultate economică.

Mai amintește ministrul situația crea materială a corpului profesoral și învățătoresc.

Ruinele capetelor de pod, pe țăruri Dunării se pot vedea chiar apele sănăscute. Orasul, cu vreo 20 mii locuitori, este foarte frumos, cu străzi moderne, unde nu se văd urmele răsboiului. Firește, răsboiu a produs atât fel de urme: a scumpit viața grozav. Vremile de astăzi, când chilogramul de carne de vită costa 50 de bani, au dispărut de multistor...

Tot din programul său fac parte și cele dobor proiecte de legi, deprivând cam-rami cei din partea înaintașilor săi și anume proiectul despre autonomia catolică și proiectul despre executarea articolului de lege XX din 1848.

Marea ofensivă dela vest

Sohosson. — Succeso nouă. — Rezervele. — Prada de răsobol.

In ziua a treia a marel ofensive germeane, de azi a mai slabit în avântul său, totuși a obținut succese remarcabile ată la centru, caci și la aria dreaptă a frontului.

Inaintarea victorieasă nă putut fi impecabile de armatele franceze-ngleze.

Se anunță de altfel, că au suosit la front marile rezerve engleze și franceze.

Numealrul prizonierilor, în a cincea zi a ofensivei, a crescut cu căteva miili. Germanii au pătruns, în adâncime de 55 kilometri păna la Chateau Thierry, care a fost în vremea din urmă cartierul general al supremului comandant francez Poch.

Raportorul ziarului berlinez Vorwärts vestește organiul său, că pierderile cehilor în morți sănătă de astădată neliniștește. Pe căpăturile de luptă s'au găsit puține cadavre franceze. Din contră s'au aliat cu atât mai multă prădă în tunuri părașite și în material de raspol. Corpul s'asociază cu armata franceză, Impreună cu rezervele române, a început de azi există, caci totă artlerie și munition sa aibă cizant în mână germane. O mare parte din trupe s'au risipit sau a căzut în captivitate.

Comunicatul oficial din 4 l. c. vestește activitatea vie de amândouă părți. Spre vest se Sohosson dusmanul a pierdut înătimile apărute cu vănjose. S'au mai ocupat unele localități. Au ajuns în mână germane mai multe baterii și cîteva mii de prisoneieri. Între Marna și Reims situația este neschimbătă.

Reforma electorală

După pauză de o săptămână, comisia parlamentară și-a continuat deschiderea Vineri, în 31 Mai, în două sedințe, înainte și după amezei.

S'au discutat mai întâi nouă §, 11, redactat în sedință trecută din partea ministrului de justiție Gustav Töry și a lui Eugen Balogh, postul ministru de justiție în guvernul Tisza. Paragraful, care cuprinde excluderile delă exercitarea dreptului de vot, se primește.

Tot în sedință de înainte de amezei s'au adus hotărâre principială aspira dreptului de vot al femelor. S'au dat 11 voturi contra, 10 pentru. Astfel dreptul de vot feminin s'au respins cu un vot. (Din comisia parlamentară fac parte, cum se spune, 48 membri; au absentat va să zică 27 membri).

Pentru dreptul femelor au votat: Bizon, Vadász, Ioan Szabó, Rudolf Schuller, Kozma, Bakonyi, Czimzisz, Teleszky, Ivan Rakovszky și Eugen Balogh.

Contra au votat: Ladislau Beöthy, contele Stefan Tisza, baronul Ghilany,

Câțră Domnul...

Stăpâne al lumii, Puternică Părinte,
Asculătă-ne glasul durerilor multe,
Din veacul acestui de chinuri și jale
Ne mantuie, Doamne, cu mitele Tale.

Cu inimi smerte rugămu-ne Tie,
Împrăștie, Doamne-a vremii urge,
Răsboiu gigantă al lumii îl stânge,
Că pîn și pamântul de lacrimi și sănghe.

La glasul chemării sub steaguri să lupte
Plecăi cu voință poruncă s'asculte,
Si mulți fil de-de noștri, eroi fără nume,
Marit și sărmânt de departe prin lume.

Ca darul lubrită, al miteor Tale,
Ințelută eard potopul de jale,
Căci gene pamântul de văiet, suspine,
Stăpâne-al lumii, îndrepătă-ne spre bine.

Vasile Genie, paroh ori. rom.

Hegedűs, Pál, Mány, Almássy, Desbordes, Varga, Polony și Kostyál.

Chestia femelor se va decide, firește, în plenul camerei.

În sedința de după amezei, discuția specială a ajuns la paragraful 19. Deschiderei au durat dela ora 5 pâna la 7 și un sfert.

Sedința de Sâmbătă, în lunie, se deschide la ora 10 înainte de amezei. Președintul constată, că sănă prezinenții numări 12 membri. Prin urmare comisiunea nu poate aduce hotărâri valide. Sedința se suspendă. După pauză, președintul anunță că sănă făjă membrii în numărul cerut. Se votăză nemodificări, sau cu nesențiale schimbări, §§ 19-22. La propunerea contul Stefan Tisza, § 53 se omite. Paragraful următor are să fie de nou utilizat din partea guvernului.

Sedința se termină la ora 2 d. a. Se continuă d. a. la 5 ore, și se discută propriile privitorii la listele electorale. Se votăză, cu puțină modificare, §§ 53, pâna la 88.

Proxima sedință se anunță pentru Marți, 4 lunie, după amezei. Astăzi, Jui, poate că se va termina discuția specială, pentru prima dată în cîteva luni. Iunie să se înceapă deschiderea asupra reformei electorale în plenul camerei.

Agoniseala bănească

a „Reuniunii sodalilor români din

Sibiu“, în temp de 20 ani

„Omul căresi, înbetește
meseria, o înțeleșă însușărdă
a avea trebuință de titlu
po蓬oase.“

(Urmare)

Fondul de 20 bani are darul de a număra între actualii locatori ai casei proprii, în afară de Reuniunile sodalilor români din Sibiu, Reuniunile române de agricultură din comitatul Sibiu și Reuniunile românde de înmormântare din Sibiu, cum și Federația (centrală) însoțitoră sătești (Raiffeisen) „Infrântă“ din Sibiu, tot atâtăi alcătuiri pe baze cooperative ale noastre. Chiria anuală a caselor e aproape 2000 cor. Reuniunile meseriașilor nu plătesc chirie.

Preful casei, pentru care s'au chehuit, la cumpărare și la adaptare, aproape 50 mii corone, este în continuu creștere. Prejudicii intravilan ai nostru îl cîriră numai cu cor. 38.844/34, cu că este înتابlat veniturii Consistor pe casă, sumă de altfel achitată.

Stăpâni meseriașii pe casa proprie, ambiaj personal și moralul lor s'au înălțat, iar interesul față de Reuniunile să potențiat de așa, încât o sănă dintră ei se privește drept cel mai neriferit cîndeni, și pe urmă deputații să cîrceteze, dacă nu zilnic, apoi cel puțin sănătățile locului.

Sedințele, reținute, că sunăse să fie cercetate de sute de participanți, din toate clasele noastre sociale, erau totuși mai atrăgătoare, mai interesante și mai instructive, mai ales că încep debutanții lor, în afară de tineturul meseriașilor, sănumi și profesorii noștri dela, totuște ogezămintile noastre din Sibiu. Tinerea regulată a sesiunilor literare era reclamată nu numai de meseriași și de celul public săbienilor al nostru, ci și de cel al comunitelor învecinate cu Sibiu. Influiu binefăcătoare, ce aceste sedințe au avut-o asupra tineturului din clasa meseriașilor noștri, este incontestabilă.

Nefindindu-mă scopul de a face acum îndrej istoric și interesant și instructiv al tuturor trebilor înzăpătate în cîteva de 20 ani la Reuniune, cu toate că sănă convins, că cunoașterea acestor istorii este proprie de a însoții pe cei buni și negușii pentru asemenea lucru, să mi se îngăduie să mai stăru asupra importanței cărora din cele 40 fonduri internește, deținute de cărora, la 31 Decembrie 1917, o să dău de dare de seamă că se poate de exactă.

Premiți, că părțile la crearea fondurilor au dat-o aproape întotdeauna necesitățile, lipsurile, care nu împiedecă, cum și datorină morală, ce o simțim și o simțesc și acum, la părțile îndurăte de neam, prin moarte bărbăților credincioși, a căror memorie nu și voie să dispare dintră noi, dacă vorba este să nu dispare nici lucrările lor, inclinăte neamului, lată motivul pentru care la cîteva din fonduri am dat numeroi urmări bărbății credincioși, ai noștri.

Astfel la crearea fondului „Masa învățătorilor“, numit, după moartea episcopului Nicolae Popescu din Caransebes: „Fondul Episcopal Nicolae Popescu, pentru masa învățătorilor meseriașilor români“ și pleghătă de așa, că patronii (nașteriesc) unor anumite meserie nu acceptă (nu primesc) la meserie lor ucenici (invățători), decât pe timp mai scurt, însă cu obligația, pentru părții și sau tutorii invățătorului, să-l

provadă cu toate, deci și cu de ale măncărui, de acasă, în plină cunoștință și vîrăvîlui, că susținerea unei mese complete pentru invățători, se cer însemnății bănești, cari, cu tot fondul creat, nu se număra necesară, lucru în care am contemplat de așa, că conducătorii Reuniunii să facă apel la preoții, invățători și la cîteva frațanți ai comunității, din care se găseseră băieți săraci la meserie, avizati la costul curățării și satului, la zile însemnății din viață lor, grăd, săcără, or, cuciuri, cariță, caroță, verze, zarzavări, etc., care să se întrebuneze la pregătirea mandatelor, dându-se, la început, singur ameașă, să se angajeze dominoșire, fie din clasa de mijloc, fie mai ales din clasa țărănimii noastră, ba chiar și de la școală. Aceste pregătiri se fac într-o bucatărie, în care se spunea discuția privitorii la listele electorale. Se votăză, cu puțină modificare, §§ 53, pâna la 88.

Proxima sedință se anunță pentru Marți, 4 lunie, după amezei. Astăzi, Jui, poate că se va termina discuția specială, pentru prima dată în cîteva luni. Iunie să se înceapă deschiderea asupra reformei electorale în plenul camerei.

Sedința se termină la ora 2 d. a. Se continuă d. a. la 5 ore, și se discută propriile privitorii la listele electorale. Se votăză, cu puțină modificare, §§ 53, pâna la 88.

Proxima sedință se anunță pentru Marți, 4 lunie, după amezei. Astăzi, Jui, poate că se va termina discuția specială, pentru prima dată în cîteva luni. Iunie să se înceapă deschiderea asupra reformei electorale în plenul camerei.

La crearea fondului „Congressul meseriașilor“, prilejul-l au dat discuție din punct de vedere industrial, urmată în Sibiu, în Sebeșul susținător, etc., între puțini meseriași din localitate, care au putut participa, pe spesee proprii, la expoziții și la altă serie de evenimente, de la expoziții și la urmărișii lui aduse de acasă. Cu scopul de a căstiga, pe căt mai mulți pentru acest așezământ, atât de la arzător, la fondul Poapea din atâtă legătare, ce sănă însemnat în cursul timpului, și ce vom mai întemeia, deoarece suntem convins, că nu mai atunci se va ajunge pe deplin scopul urmărit, cînd vom avea „satul și legătura“.

La crearea fondului „Excursanții profesionale“, prilejul-l au dat față, că, învățătorii sunt de acord cu amunții așezările din patrie să participe cu maestri și cu sodali noștri la deschiderea de expoziții, de muzeu, de fabrici, etc. industriale, din insușirea mijloacelor bănești, nu numai la Reuniunii și la altă serie de evenimente, de la expoziții și la altă serie de evenimente. Aceste discuții vor trebui să preocupe congresele meseriașilor, ce se organizează în vînturi, la acoperirea cheltuielilor cărora își va da și fondul obișnuit.

La crearea fondului „Excursanții profesionale“, prilejul-l au dat față, că, învățătorii sunt de acord cu amunții așezările din patrie să participe cu maestri și cu sodali noștri la deschiderea de expoziții, de muzeu, de fabrici, etc. industriale, din insușirea mijloacelor bănești, nu numai la Reuniunii și la altă serie de evenimente, de la expoziții și la altă serie de evenimente.

Dorințele și postulalele sănt, în resu-mat, următoarele:

1. Provincia metropolitana de Alba-Julia și Făgăraș și independență și autonomie, fiind supusă direct scaunului papal. Vîtorul metropolit și episcopii sufragani, cu întreg clerul și poporul credincios, să lucreze din toate puterile ca situația de drept a bisericii să nu se altereze prin încorporarea ei în cadrele altor organizații bănești economic strâns. Căt mai îngrădui să se întrețuge organizarea autonomă a bisericii prin convocarea unui congres separat al bisericii gr. cat. române; congresul să alcătuiească un statut de organizare pentru a da și elementul mirea posibilitatea să lucreze în cadrele viei constituționale bisericești.

2. Sinodul căre se să lucreze pe de la revizuirea stării creștină prin bila Crisul și fideles Graeci, în temeiul căreia mulți ai bisericii gr. cat. române au fost anexați la o episcopie de limbă străină.

3. În privința recunoașterii dreptului istoric al alegierilor de mitropolit să se ia măsurile necesare prin compunerea unui statut, aprobat de Majestatea Să, și înținderă lui asupra tuturor episcopilor din provincia metropolită.

4. Vîtorul metropolit și episcopii sufragani să nu cruce nici o jefă pentru mantuirea scăolelor confesionale și pentru desființarea controlului introduse în prezent (institutie pedagogică)

5. Să se lucreze cu insistență, ca și biserica gr. cat. română să se împărtăsească din partea statului de sprijinul materială garantat prin articolul de lege XX din 1848.

6. Sinodul dorește ca în fiecare an să se înălțe sinod decesean și tot la trei ani să se înălțe sinod provincial.

7. Vîtorul metropolit să reia tradiția vizitaților canonice, predicând cuvântul evangheliei și controlând viața credincioșilor.

8. Să se publice un codice de drept al bisericii gr. cat. române.

9. Să se creeze o presă conștientă pentru a apăra cu demnitate interesele bisericii.

10. Institutelor de învățământ să li se dea cea mai mare importanță, ca să căștige Blajul și prin el biserica întreagă röiu însemnat, pe care îl-a avut în viață literară și spirituală a neamului.

11. Sinodul constată cu deosebită multumire, că Maiestatea Sa cesar-apsestolică regăsește și garantează dreptul bisericii la alegerile de mitropolit, și în slărgii cere dela vîtorul mitropolit să lucreze din toate puterile pentru realizarea nădejilor bisericii.

Manifestul este semnat de: *Iosif Hossu*, canonice, *A. Papuia*, *N. Togan*, *M. Brubot*, *S. Moldovan* protopop, și *Dr. Alex. Ghete*, vicarul Silvaniei.

Stirile zilei

Părăchia regală bavareză în Luxemburg. Se anunță de Viena: *Ludovic*, regele Bavariei, și regina *Maria Terezia*, astăzi în vizită în Luxemburg, au răspuns pozitiv la ce lăsă să devină parte monahul lui *Carol* și a împăratelui reginei *Zita*. În onoarea părăchiei regale bavareze s'a dat în castelul din Luxemburg un dîneu familiar, la care au participat și membrii caselor domitoare. *Suvoravul* Baraiei și soția sa au suosit Dumnezeu la moșia lor din Sârvă, lângă Sopron, unde vor sta căveța zile.

Imprumutul ungur al optulea de răsboi. De curând s'a înținut în ministerul de finanțe o conferință, la care au participat conducătorii instituțiilor mai mari de bani din capitală sub prezența ministrului de finanțe. Semnările la al optulea imprumut de răsboi se încep în *II lună* și durează o luna de zile. Se emit tituari numai de 5% la sută.

Concertul dini Veturia Triteanu. Sâmbătă, în 1 lună n., s'a înținut la Unicump, în Sibiu, concertul de căntăreție de operă, dină *Veturia Triteanu*, și de Emanuel Hegyi, profesor din Budapesta.

Marea noastră artistă s'a prezentat și de astăzi cu toate distincțiile sale însuși, cunoscute și apreciate de publicul muzical sibian.

Am relevat nu odată gustul artistic al cântăreței, împreună cu o inflație simplă și necăută, prin care dela prima ivire cuceresc iminențe auditorior.

Am admirat de nou, cum în aria *Elișabeta* din *Tannhäuser* a biruit în următoarele linii de la părțile de forte. Aceleași versuri și cantică de W. Burmester. (Tinta întreținătoare) - Dacă suntem Ziel și te celeleai, ni-le adă aproape cu aceeași usurință uitătorie.

Organul cântăreței străucește și astăzi prin volumul său, și prin sugeanță și putere de interpretare.

In urma lungilor aplauze ale salei pline, dină *Triteanu* a cantică un număr afară de programă.

Frumosul buchet de flori, ce i s'a oferit, a răsplătit pe încâparătoare noastră artistă.

De Emanuel Hegyi, profesor la Academia de muzică din capitală, și pianist dintre cel mai talentați, a săutat să răpească auditorul prin excedență inteligență și virtuoza a bucaților din Beethoven, Schubert-Liszt, Chopin și Strauss-Tausig.

Districtul militar. Să se conterfet sub-colonelului *Silviu Patru*, din reg. de inf. nr. 62 crește de către al ordinului Francisc Iosif cu decorație de răsboi. S'a exprimat de nou prealătura recunoștință cu laudă, conferindu-i-se tot odată săbile, sublocotenentului I. r. *Petrus Popovici* din reg. de inf. 64, medicului asistent la gălete *Dr. Victor Stăduț* de la comanda de gălete 23 la reg. de inf. 64, și sublocotenentului I. r. *Petrus Popa* din reg. de inf. 64. Recunoștința cu laudă preiau să s'exprimă capitanul *Valer Todor*, din reg. de inf. 51. Crucea de aur pentru meritul, cu co-roana pe bandă medaliei de viteje, s'a acordat sublocotenentului I. r. *Victor Leoreanu* din reg. de inf. 63.

Marcare provizorie a granitelor. Comandanțul militar al comisiunii alese pentru marcarea frontierelor noastre statul ungar și român, înaintea de la *Anton Fasching*, capitan în *Infanterie*, în cadrul frontierelor honoreazăști în 19, să înceapă lucrarea oficială în Sibiu, și călor interesări la-muriri. Începând cu ziua de 4 lunie până în 15 lunie n. în sala mare dela casă comunității.

Ordonanță cu privire la recoltă. Guvernul ungar a publicat ordonanțele cu raport la cea mai apropiată recoltă.

Una din ordonanțe ar avea vedere acătuarea comisiunilor de luare în primire a producției de: grâu, săcără, orz, ovăz, hriscă, pentru trebuința publică. Autoritatea încăză sănătatea: în orase *primări*, în comună *protoprimări*, în orașe și micii centelege, precum și la unele comuniuni speciale, unde vor fi reprezentați: miniștrii de alimentare publică, societatea acționară pentru produse de răsob (centrală), autoritatea (dela primarie sau prioro-preză) și producătorii interesați.

Altă ordonanță oprește vânzarea și cumpărarea înainte a recoltei viitoare de: grâu, săcără, orz, ovăz, hriscă, cucusuri, și faina de grâu, secără, ovăz, hriscă, și de cucusuri. Dar cineva a luate arvnă pentru acțiunea de vânzare, trebuie dat înapoi. Cumpărarea n're valore, afără dacă este față de centrală și de agentii săi.

Centrala și agentii ei pot da arvnă asupra recoltei nouă până în 25 iulie 1918 pentru prisosii, ce va avea fiecare agricultor. În grâu, săcără, orz, ovăz, hriscă și rapă, și până la 30 Nov. 1918 pentru curcuse. Arvnă nu poate fi mai mare de 30 corone pentru grâu și cucusuri special, de 25 corone pentru secără, orz, ovăz, hriscă și cucusuri obişnuit, era la rapă 60 cor., de fiecare moașă.

Prin serviciile primele agricultorilor va fi chitană pe formularul de către de centrală și va fi dator să vândă, centrala grânele, pentru care a luat arvnă pe prețurile maxime hotărăte pentru timpul de predate.

Centrala are drept să scăda arvnările date din prejul producătorilor cumpărători. Dacă agricultorul care ia arvnă este numai arindăș, și la pământul de unde vine grânele, trebuie să aibe și învoirea proprietății spre a lăua arvnă.

Taxa suplimentară de răsboi. Pe termenul ordonanței ministrului de conștientă, începând cu 15 iunie 1918, se introduce taxa suplimentară de răsboi pentru trimitări postale, pentru telegraf și telefon. Episola simplă sau recomandată arată să mai poarte o marcată de *5 fieri*, (marca unei scriitori simple va fi pînă urmăre de 20 fieri). Cărțile poștale și tipăriturile mai primesc cîte o marcată de *2 fieri*, pacchetele *20 fieri*, mandatele poștale *10 fieri*, telegramme *20 fieri*; telefonul în zona primă, în celelalte zone *20 fieri*, ca taxe suplimentare.

† Ilie Ioanoviț, paroh ort. român în Boiu-mare (tracțiul Sighișoarei), după iung și greie suferințe, s'a mutat la cele eternе în 13/20 Mai 1918 la ora 17^a/noaptea, în al 3/3-tea an la vîîieji, 50-lea al preoteiei și 8-lea an al vîdăutui. Rămasă în pământ testigă de răpostăsul său răducă Marti în 15/28 Mai 1918 la 12 ore a. m. și s'a depus la eternă odihină lângă iubita sa și fiu și fica sa: *Alexandru Mihaiolă*, cu soția și 6 copii; mama ducesă *Olga*, cu barbatul său, și *vîdava* *Ioană*. Tot aceșia se găsesc în Iulberg, în Crimeea. Sările, că ar încerca să fugă de acolo, se desemnă.

Romania în mălinile germanilor. Mai mulți membri ai familiei Iosifului Ier au căzut în mălin germane. Să deseci: *Nicolae Niculaevici*, președinte al Consiliului de stat și președinte al *Petru Nicolaevič*, cu soția și fiul său, *Petru Nicolaevič*, cu soția și 6 copii; mama ducesă *Olga*, cu barbatul său, și *vîdava* *Ioană*. Tot aceșia se găsesc în Iulberg, în Crimeea. Sările, că ar încerca să fugă de acolo, se desemnă.

Mesaj de tron în parlamentul danez. Regale Daniel a deschis sesiunea actuală parlamentară cu următoarele cuvinte: «Bătrâni și femei danezi! Am voit să participe cu Dovaștră și să deschid sesiunea a acestei la parlamentul în persoana domovului că această sesiune este de mare însemnatate pentru patria noastră. Pentru prima oară s'a înfruntat parlamentul în temeiul acelor constitui, care acordă tuturor cetățenilor tării, bărbătilor și femeilor deopotrivă drept egal de a participa la munca legislativă». - În mesajul de tron s'a accentuat între altele, că Dania și în viitor va observa cea mai strictă neutralitate.

Consul general în Kiev. În Kiev de o vreme încoace s'a observat o propagandă intensă în favoare intelectuală. S'a constatat că firele propagandei se întind pînă la consulatul grecesc din Kiev. Poliția germană de tabără, în înțelegere cu forurile ucrainene, a deținut pe consulul Grigori și pe viceconsulul Vasiniad. Acești urmări a fost multă tăruză liberă.

Cine a cultivat pământul, via u și recolta. Consiliul ministerial din Ucraina a emis o ordonanță, în temeiul căreia recolta sămânătorilor de primăvară din Ucraina va fi celor ce au cultivat pă-

mânturile. Aceștia plătesc proprietarului taxă anumită în măsură recoltei. Taxa nu poate fi mai mare decât a treia parte din sumă arăndei obisnuite din cutare jînă.

Pădurea de brad în Ravena. Comanda armată a treia italiene a dispus recircarea ambelor păduri de brad ale orașului Ravena. Pădurile se întind spre sud-est de orașul, cîndund în mări și frumusețile ei pitorești au fost eternizate de *Dante*, *Boccaccio*, *Virgil* și *D'Annunzio*. Târerea pădurii este motivată prin lipsa de cărbuni.

Pâne. Cîteva luni în urmă din capitală. Un familiu să-să înfățuă la o judecădere cerculară, întreagă din orășele noastre, și a cîntat o caroare înainte de curtea fundatură. După cîteva luni, în următoarele luni, a cîntat la ună altă judecădere din capitală, într-o casă din buzunarul hanului său de odoare, a cîntat respectabilă de pâne și a întins-o funcționarului, care îi servise.

- Dacă nu te supăr, din slujba, — zise sănătatea, — rog să primnești pânea astă, adusă de la sat, cu bună inimă.

Ajutor pentru haine. Funcționarii de stat vor primi din partea guvernului ajutor pentru haine. Ajutorul se va ridica în două rate, la 1 iulie, și la 1 Decembrie a.c. Suma ajutorului face 500, 400 și 300 cor. de persoană.

Adunare generală a învățătorilor. Reuniunea regiștilor a reuniunilor învățătorilor din Ungaria în cîteva orașe din 8 lunie a. c. în Budapesta pentru a-și exprima dorințele în legătură cu scumpetea traiali.

Știre ziaristică. În Sucava a reapărut la 20 Mai n. 1918 *Vîta Nouă*, organul național bucovinean. În primul său număr redactarea scrie următoarele:

— Întră în aci înclines al felii de răsărit și al tămadurilor ranelor de care sănătatea noastră răcește pînă pe răsobul uiurosc. Nu cunoaștem și nu vom rezonda partide politice între noi. Ne vom lăsa să ne posărcă de răsoburi din Bucovina și să nu multe, la început, vor luchta împotriva noastră multă. În găndul și în grija lor se ne înțină cu toți, și nu sună ne va ajuta Dumnezeu.

Același mesaj conține și discurs, rostit de Victor Morariu. În 1 Martie 1918, la înmormântarea venerabilului bărbat al Bacovinei, *Vasile Bumbac*, fost pe vremuri, împreună cu Eminescu, unul din elevii marelui dascăl Aron Pumnul.

Critică intensă. În revista *Husszadik Század* se publică și critica de la scrierile profesorului *Robert Braun*, despre carte dină *Moldoveni Gergely*, care cum se săie - insultă memoria marelei noastre arhiechi Andrei Saguna. Asupra criticăi vom reveni.

Cire. Vineri, în 7 lunie, cosegi în Sibiu în circul, ale cărui reprezentanți se dau pe Fondul de gjatorare a vadivelor și orfanilor răsobului. Această fond este administrat de ministerul r. u. de hovezie. În aceeași zi se va prima reprezentare cu o bogată programă. Atracțiuni universale va prezenta acest circ, care este cel mai bun în toată monarhia.

Ce avem de făcut cînd apar aeroplane dușmane

Prinim următoarele: În legătură cu cele publicate până acum, se mai comunică:

1. Ceice observă aterizarea unui aeroplân dușman, căderea lui sau obiecte aruncate care pierdute de un astfel de aparat, e dator să anunțe această autorității celei mai apropiate, ear obiectele ce va fi lăsată la sine și dator a le preda autorității. Nu mai atunci și permisă apropierea de astfel de aeroplane sau atacarea lor, cînd este neapărat necesar.

Personalele aflate în aeroplân trebuie să fie impiedcate să intre în mărimile apărători sau părțile lui. Despre aceasta este a să înșină cea mai apropiată autoritate militară, poliție, jandarmerie, sau în lipsa acestora primăria comunei.

2. Ceice define aviatorii dușmani, sau zădărnicesc nimicării aeroplanelor străine, mai departe cînd parțile cu aerul său sunt obiectele care aruncă sau aruncă dină în ansul aeroplanelor.

3. Aeroplanelor monarhie noastră și ale sănătății săi sunt provăzute cu corpuri cu o cruce neagră mare în formă crucii de fer. Ori ce altă aeroplane care nu sănătățile provăzute cu acest semn, ci cu cercuri

colorate, stele sau dungi, sănătățile să se privă cu disumanie. Aviatorii noștri au legitimație pe care o poartă cu dânsă.

4. Celde cîndă mănușă de ajutor aeroplanelor străine, comite delict împotriva puterii armate și va pedepsi după legile penale militare; ar celor nimicite vreun aeroplân străin sau obiectele aruncate dină în sus, va fi pedepsi după legile civile.

Meseriași nuntași pentru săraci

La 2 lunie n. c., serbăndu-se și sodală compactă *Valeriu Simion* cumuna religioasă cu d-oșa *Paraschiva Pieșa*, nuntașă mai jos amintită, găndindu-se și la săracii *Reuniunii* soldașilor români din Sibiu, la stârnița vornicului *Ioan Imbrătăș*, un binecuvântător de la dărurile de Crăciun, ce să se impărte între săracii Reuniunii, precum urmează:

1. Mirele Valeriu Simion și mireasa Paraschiva Pieșa	K 5-
2. Nasil Nicolae Simion și soția Maria	—
3. Cumanul mirelui Traian Manea și soția sa Anica	—
4. George Singhe, sergent-major	—
5. Socra Mihai și soția Ana	—
6. Nicolae Căciu și soția Ana	—
7. Ioan Imbrătăș, expeditor	—
8. Silviu Joldos	—
9. Dr. Măriocă Simion	—
10. Emil Bönches, comerciant	—
11. D-na Elisabeta Malyar.	—
12. Nic. Moldovan și soția Maria	—
13. Nicolae Căciu și soția Ana	—
14. Ioan Imbrătăș	—
15. Silviu Joldos	—
16. Dr. Măriocă Simion	—
17. D-na Eugenia Pop	—
18. Iuliu Todoran.	—
19. Ecaterina Jidu.	—
20. Lucreția Miclea	—
21. Dr. Măriocă Apolzan	—
22. Măriocă Bozna	—
23. Elisabeta Hedu	—
24. Măriocă Morar	—

total: K 50-40

Pentru prinț se aduc cele mai sinice mulțumiri marinășilor dăruritori.

Sibiu, 3 iunie n. 1918.

Pentru comitetul Reuniunii:

Victor Tordășanu, președinte.

Cărți și reviste

Două volume noi. Cartea de bucate *Pofă Bună*, de *Zottl Hodros*, învăță pe orcare femeie cuită să gătească bine și cu gust.

In cîteva sute de rețete, pentru gătită a orice fel de bucate, să dă o deosebită luare amintire bucătarilor obisnuiți în fară nostră.

Se arată, surbi și lămurit, cum se pot prepara măncăruri ieftine și măncăruri mai scumpe, după imprenjură. Cuprinde:

In Partea IIIL

Supe, Asete, Sosuri, Legume, Frijoluri, Torte, Timbale, Creme, Parfuri, Inghețate, Bombe, Bomboane, Băuturi, Sandvișuri, Prăjitură măruntă și, a.s., în volumul are 100 pagini și costă 3 corone.

In Partea IV:

Conserve: Cum se coace pânea bună, tărâma, scroba, despre varză, prepararea cărnăcăilor, s. a.; unsuroare, suncile, ouăle, lăptele covăsit, brânza; castraveti, ardei, patlage (paradaise), fasole, mazare, bureți.

Șafarit: Pregătirea săpunului, spălăriul rufelor, curățirea petelor din haine și rufe s. a., statuiri igienice și pentru frumuseță.

Măncăruri ieftine: Din timpul de răsob, fară unsuroare, fară ouă, din matris puțin.

Prăjitură numeroase, fel de fel, toate probate și foarte bune. Volumul costă 3 cor.

Cărțile se găsesc de vânzare la toară în Sibiu, și la Librăria Arhidiecezana,

Teatre în Sibiu

Teatrul orașului. Director: *Leo Bauer*. Io, în 6 luni: *Tatal* (Der Vater), tragedie în 3 acte de *A. Strindberg*.

Sâmbătă: *Tiranul vesel* (Der fidele Bauer), operetă de *Fall*.

Incepînd la: 7/1 și 8 ore seara.

Teatrul cinematografic *Apollo*, Strada Scheiului. Director: *D-nu Emil Töth*. Io și Vineri, în 6 și 7 luni: *Nevrovata*, dramă.

Incepînd la: 7 și 8 ore seara.

